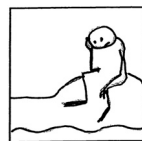

I. Elszánás

Tanévnyitó – reformáció

1. Seregszemle

Fókusz

A foglalkozás jellege: gyereknap, gyülekezeti nap

187

Előkészítés

Augusztusban elkezdjük szervezni a gyülekezeti napot, illetve a tanévnyitó istentiszteletet. Névre szóló meghívóval seregszemlére hívjuk a hitoktatásban, gyermekbibliakörben érintetteket (5–18 évesek). Elsődleges célunk, hogy felmérjük a helyzetet: hány gyermekkel, hány csoportban folyhat majd a hitoktatás, gyermek- és ifjúsági munka. A seregszemlére a családokat várjuk: gyermekeket, fiatalokat, szülőket, nagyszülőket és természetesen a hitoktatókat és pedagógusokat. A szimpla beiratkozás és adatfelvétel helyett egy jó hangulatú gyülekezeti napot szeretnénk együtt átélni. Ezt a szándékunkat egyértelművé tesszük a meghívóban. Az iskolakezdő kis elsősöket köszöntünk külön is egy kis igés képeslappal, apró ajándékkal.

A gyülekezeti nap ajánlott programja

1. Az érkező gyerekek regisztrálása, csoportba sorolása – ebben segíthetnek a fiatalok
2. Nyitóáhitat
Textus: 4Móz 13,1–3.17–21
Ének: „Itt a perc, hogy induljunk...” (ÚÉ 9)
3. Felkészülés a tanévnyitó istentiszteletre (a gyerekek, fiatalok, pedagógusok részvétele a „Veni sancte” liturgiájában – énekek, liturgikus szövegek, imádságok)
4. Játékos vetélkedő, sorversenyek stb. – korcsoportok szerint, lehetőleg a szabadban
5. Közös ebéd – piknik vagy bográcsos...
6. Kötetlen együttlét, játék stb.
7. Úti áldás

Elszánás

2. Izgalmas felfedezésre vállalkozunk!

Fókusz

A foglalkozás jellege: általános bevezetés, a téma bemutatása, fölkészülés a kalandos vállalkozásra.

Motiváció

Közepes méretű (5-10 mm átmérőjű), különböző színű fagolyókból minden gyermek kiválaszt 20-30 darabot, és ezeket tetszés szerinti elrendezésben föl-fűzi egy damilra. Az így készített karkötő a gyöngyhalászok jelvénye.

188

Cél – Fedezzük fel együtt!

Mit tudsz az igazgyöngyről? Hogyan keletkezik? Hogyan lehet megszerezni? Mire használják? Mennyit ér?

Képeket mutatunk: gyöngykagyló, gyöngyhalász, kagylófarm, gyöngy-sor stb. (Képek és szakmai információk a Google keresővel elérhetők a „gyöngyhalászat” címszó alatt.)

Miért vállalják a veszélyes gyöngyhalászatot? Nem izgalmas „vadvízi” sport, hanem kemény harc a megélhetésért.

Mi kell a gyöngyhalászathoz? Elszánás, bátor elhatározás, fölkészülés a veszélyek elhárítására. Gyöngyhalász csak jó úszó lehet, és szükség van jó tüdőre is. Ismerni kell a tenger viselkedését, az időjárását, a víz mozgását. Ismerni kell a tenger élővilágát. Lélekjelenlétre van szükség, hogy elkerüljék, illetve megoldják a veszélyes helyzeteket: cápák, óriáskagylók, murénák stb. Ismerni kell a gyöngykagylótelepek helyét, és kell egy jó kosár, amelybe a kagylókat begyűjtik. A gyakorlott gyöngyhalász meg tudja különböztetni az értékes gyöngyöket az értéktelenektől.

Bibliai történet

- Mt 13,44–46

Felelj, ha tudsz! – Beszélgetés

Mit mond Jézus az igazi kincsről és a gyöngykereskedőről? Olvassuk el a kijelölt szakaszt, és válaszoljunk a kérdésekre:

1. Mi az a nagy érték, amelyre Jézus fel akarja hívni a figyelmünket?
2. Hogyan lehet megszerezni ezt a kincset?
3. Mennyit érdemes áldozni ezét a kincserért?

Aranymondás

„Hasonló a mennyek országa a kereskedőhöz, aki szép gyöngyöket keres. Amikor egy nagy értékű gyöngyre talál, elmegy, eladja mindenét, amije van, és megvásárolja azt.” (Mt 13,45–46)

Gyöngybetű: A

Ének

Gyöngyhalászok dala

189

3. József, a pusztaság gyermeke

Fókusz

Az ősatyák korának bemutatása (Kr. e. 1700).

Milyen világba született József?

Motiváció

Időutazás. Tegyük próbára az emlékezetünket: mi az első tudatos élményed a kisgyermekkorból? Hány éves korodig tudsz visszaemlékezni? Emlékszel-e óvodai, bölcsődei élményekre? Emlékszel-e dédszüleidre? Csak néhány évről, évtizedről van szó, és homályosak az emlékeink! Most több ezer évet haladunk vissza az időben.

Bemutatjuk a hőseinket, akik egymástól térben és időben távol éltek, de mindhárman „gyöngyhalászok” voltak, mert az igazi kincset keresték és találták meg. A táblára felrajzoljuk az időegyenest, középen bejelöljük Krisztus születését. Ettől jobbra és balra 2000 éves időszakot adunk meg 500 éves egységekre osztva, az alábbi módon:

Ábrahám	József	Mózes	Dávid király	Babiloni fogság	Jézus Krisztus
←————— ————— ————— ————— ————— —————→					
Kr. e. 2000	Kr. e. 1750	Kr. e. 1500	Kr. e. 1000	Kr. e. 500	0
Palesztina	Palesztina Egyiptom	Egyiptom Sínai-fsz.	Palesztina Júdea	Jeruzsálem Babilon	Izrael

Elszánás

Cél – Fedezzük fel együtt!

Miután tájékozódunk az időgyenesen és a térképen, színes elbeszélő stílusban lefestjük, hogyan éltek Kr. e. 1700 táján a palesztinai pásztorok. Megpróbáljuk elképzelni, hogyan élt egy 10-15 éves gyerek ebben a korban, milyen volt egy pásztorfiú élete. Néhány kép segítségével bemutatjuk az események háttéréül szolgáló egyiptomi Középbirodalom világát és a pusztai nomádokkal való kapcsolatát.

Felelj, ha tudsz! – Beszélgetés

1. Hogyan éltek az egykori palesztinai nomád nagycsaládok?
2. Milyen volt az élet az ókori Egyiptomban?

Gyöngybetű: K

4. Péter, a kapernaumi halász

Fókusz

Péter világának bemutatása.
A genezárieti halászok élete (Kr. u. 30).

Motiváció

„Hálóbogozás” – a gyerekek becsukott szemmel összekapaszkodnak, mindenki megfogja valamelyik társának a kezét. Amikor minden kéz megtalálta a párját, a szemünket kinyitva látjuk, hogy egy összekuszált hálózathoz hasonlítunk. Óvatosan megpróbáljuk kibogozni a csomókat. A kezeket nem szabad elengedni, csak átbújni és átlépni szabad a „csomókon”.

Továbblépünk az időgyenesen Péter korába:

Jézus Krisztus	Péter apostol	Mohamed	István király	Luther Márton	Mi
----------------	---------------	---------	---------------	---------------	----

←—————|—————|—————|—————|—————|—————→

0	Kr. u. 50	Kr. u. 500	Kr. u. 1000	Kr. u. 1500	Kr. u. 2000
Izrael	Izrael Római Bir.	Arábia	Magyarország	Németország	A helyi gyülekezet

Cél – Fedezzük fel együtt!

Péter, a kapernaumi halász álmban sem gondolta, hogy egyszer apostol lesz. Élte a halászok küzdelmes, bizonytalan életét. A Genezáreti-tó sok embernek adott megélhetést, de ezért meg kellett küzdeni. A mély vízű tavat gyakran lepték meg hirtelen viharok, ilyenkor a gyakorlott halászok is életveszélybe kerültek. A halfogás korabeli eszközeiről bőséges képanyagot találunk a szakirodalomban. Néhány kép segítségével bemutathatjuk Kapernaum város nyüzsgő életét, szólnunk kell a Római Birodalom nyomasztó gazdasági és katonai jelenlétéről. A történeti hitelesség megtartása mellett szabad erőteljes színekkel ecsetelni a szegény halászok és a gazdag vámszedők közötti feszültséget. (Franco Zefirelli *Názáreti Jézus* című filmjének idevágó részletei is segítenek megértetni Péter zaklatott helyzetét.)

191

Felelj, ha tudsz! – Beszélgetés

1. Milyen körülmények nehezítették a genezáreti halászok életét?
2. Ismersz-e valamilyen legendás történetet a régi balatoni halászkokról?

Gyöngybetű: I

5. Luther Márton, a középkor gyermeke

Fókusz

A középkor világának bemutatása.

Milyen körülmények között látta meg a napvilágot Luther Márton?

Motiváció

Különböző korok festőinek képét mutatjuk be, köztük 15–16. századi képeket is. Megkérjük a gyerekeket, hogy rendezzék el a festményeket egy Luther-portré mellett aszerint, hogy előtte, utána vagy vele egy időben keletkeztek. Ugyanígy rövid zenei részleteket hallgatunk meg a gregoriántól a modern zenéig. Melyik áll Luther korához legközelebb? (Például Benkő Dániel *Bakfark* című lemezéről egy darab.)

Harmadik hősünk a 15. századi Németország szülötte.

Elszánás

Jézus Krisztus	Péter apostol	Mohamed	István király	Luther Márton	Mi
←————— ————— ————— ————— ————— —————→					
0	Kr. u. 50	Kr. u. 500	Kr. u. 1000	Kr. u. 1500	Kr. u. 2000
Izrael	Izrael Római Bir.	Arábia	Magyarország	Németország	A helyi gyülekezet

Cél – Fedezzük fel együtt!

A középkori világról sok kalandos filmet lehet látni a tévében, moziban, de a valóság kicsit más. Ez a korszak egyszerre hozott bámulatos felfedezéseket: könyvnyomtatás, ismeretlen földrészek fölfedezése, építészet, festészet, szobrászat, csillagászat, orvostudomány – és nagyon szomorú eseményeket: véres háborúk, inkvizíció, járványok, szegénység, tudatlanság, erkölcsi ingovány. Az egyszerű családban született gyermekek élete korántsem volt könnyű. Nagy volt a gyermekhalandóság, akik mégis felcseperedtek, szigorú, nemritkán kegyetlen nevelésben részesültek. Csak kevés gyermek tanulhatott, korán munkára fogták őket. Sok gyermeket már kicsi korban kolostorba küldtek a szülei, ahol nagy testi-lelki szenvedéseken mentek keresztül. A legszomorúbb, hogy ebben a korban az egyház nem segítette, hanem inkább megnyomorította az emberek életét. Ha valaki mégis felküzdötte magát az alacsony sorból, az csodaszámba ment.

Felelj, ha tudsz! – Beszélgetés

1. Mik voltak a középkor fényei és árnyai?
2. Milyen jövő várt egy gyermekre ebben a korban?

Gyöngybetű: üres

6. József, a kiválasztott

Fókusz

Kutatjuk Jákób furcsa döntésének okát.

Motiváció

Expedíciót szervezünk a Déli-sarkra. Közösén megbeszéljük, hogy kire milyen feladatot osztanánk. Feladatkörök: az expedíció vezetője, élelmezési felelőse, rádiósa, fotósa, kutatói (fizikus, biológus, meteorológus stb.), gazdasági felelőse, lelkipogozója (mert az expedíció nagy lelki terhelést jelent, és vannak vallásosak a csapatban).

Bibliai történet

- 1Móz 37,1–3a

Cél – Fedezzük fel együtt!

Jákób a családfői szerepre Józsefet választja ki, aki teljesen alkalmatlan erre. Majdnem a legkisebb, árulkodik testvéreire, tipikus megosztó egyéniség. Miért őt választja mégis Jákób? Az előzményekből kiderül, hogy József az igazán szeretett feleségtől, Ráheldől született, ráadásul Jákób idős korában. Jákób őt tekinti az elsőszülöttnek. Az apai szándék többszörösen is bukásra van ítélve, mert József elfogadottsága a testvérek között a nullával egyenlő. Mi vezeti Jákóbot? Ennyire elfogult, vagy már képtelen a józan gondolkodásra? Sejthetjük, hogy valami titokzatos isteni terv húzódik meg a háttérben.

(A gyerekek többsége bizonyára már ismeri József történetét, ezért jelzésszerűen utalhatunk a később bekövetkező eseményekre. Igyekezzünk a történet ismeretét elmélyíteni és a lélektani mélységeket föltárni.)

Felelj, ha tudsz! – Beszélgetés

1. Miért volt fontos az ókori pásztornépeknél a családfői tekintély?
2. Mi volt az elsőszülöttségi jog?

Gyöngybetű: G

7. Miért pont Péter?

Fókusz

Miért pont én? – kérdezi Péter, aki nem akaszkodik Jézusra, hanem Jézus lép be Péter életébe kéretlenül. Miért pont Péter? – kérdezzük mi is.

Motiváció

Felolvassuk Karinthy *Magyarázom a bizonyítványomat* című írását. A gyerekek feladata megfigyelni, hogyan próbálja a sikertelenséget megmagyarázni a bukott diák. Mit gondolunk az ilyen diákról? Kinevetjük, vagy együttérzünk vele? Voltunk-e mi is hasonló helyzetben?

Bibliai történet

- Lk 5,1–3

Cél – Fedezzük fel együtt!

Az evangéliumi leírás szűkszavú, de sejtjük, hogy Péter, a halász nem nagyon sikeres ember, talán megélhetési gondokkal is küzd, amikor Jézus megjelenik a színen. A sikertelen éjszakai halászat után a hálók mosása, foltozása csak fáradságot jelent, de nem hoz semmit a konyhára. A bajt még az is tetézi, hogy Jézus éppen Péter csónakját választja szószékül. Ezt akár megtiszteltetésnek is vehetné egy népszerű rabbitól, de mégis csak hátráltatja a munkában. „A szegény embert még az ág is húzza” – gondolhatta magában. Jézus bizonyára tudatosan használta ki a „csónakszószék” akusztikai lehetőségeit, de nem ok nélkül kérte Pétertől ezt a szívességet – leendő tanítványát látta már benne.

Felelj, ha tudsz! – Beszélgetés

1. Vajon miért a halászok közé ment Jézus?
2. Miről szólhatott Jézus prédikációja? (Olvasd el Lk 6,20kk-t!)

Gyöngybetű: Y

8. Mire nősz fel, Márton?

Fókusz

Nyomába eredünk, hogyan jut a középkorban egy szegény parasztember a tekintélyes polgárok sorába. Milyen következményekkel jár ez a kis Mártonra nézve?

Motiváció

Ügyességi játékot játszunk a gyerekekkel. A jól ismert Marokko vagy Jenga nevű játék alkalmas arra, hogy bizonyítsuk kez ügyességünket.

Olvasmány

Albert Greiner *Luther Márton, az igazság megszállottja* című könyvének az „Egy sors kohójában” című epizódja, 8–9. o.

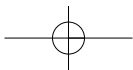
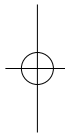
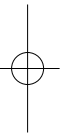
Cél – Fedezzük fel együtt!

Eisleben, 1483 – gyermekáldás Lutheréknél. A fiatal házaspár első gyermeke egy hideg novemberi éjszakán érkezett. Hideg volt ez a kor átvitt értelemben is. Hans Luther és Margarete Ziegler nehéz paraszti sorban éltek, és a boldogulás reményében költöznek Möhrából Eislebenbe, majd Márton születése után fél évvel Mansfeldbe. Úgy tűnik, itt sikerül egyről a kettőre jutniuk. Hans Luther a mansfeldi ón-, réz- és ezüstbányában előbb vágárként dolgozik, majd olvasztóhutát bérel. 1496-ban Márton már tizenhárom éves, apja pedig a várost vezető négyek tanácsának a tagja. Nem mindennapi karrier! Mi lett volna Mártonból, ha apja szegény paraszt maradt volna? Talán fel sem nő. Úgy tűnik, ennek a gyermeknek a jövőjét egy láthatatlan kéz egyengeti!

Feladatok

1. Gyűjtsetek képeket a középkori földművelésről, bányászatról, kohászatról!
2. Készítsd el egy középkori városka felülnézeti rajzát a megadott városrészekből! Piac tér, templomok, kolostor, városháza, fogadó, várfal, őrtorony, folyó két híddal, városkapu, előkelők utcája, mesterek utcája (kovács, varga, asztalos, ötvös stb. háza), szegények utcája.

Gyöngybetű: Ő

II. Levegővétel

Reformáció – karácsony

9. Légzőgyakorlat

Fókusz, a foglalkozás jellege

Testi-lelki légzőgyakorlat

A második ütem bevezetésekként, egy foglalkozás erejéig visszatérünk az alapsémához, a gyöngyhalászathoz.

Miután a gyöngyhalász elszánta magát, mélyet lélegzik, teleszívja tüdejét levegővel. A vállalkozáshoz erőt kell gyűjtenie, minden molekula oxigénre szüksége van. A foglalkozás első részében ezért különféle légzési gyakorlatokat hajtunk végre. Tény, hogy a legtöbb ember nem tud lélegezni. Tüdőkapacitásunknak csak kis részét használjuk ki, vérünkben ezért nem kielégítő az oxigén mennyisége. Sportolók és énekesek speciális légzőgyakorlatokkal készülnek az előttük álló feladatra – mi is ezt fogjuk tenni.

A foglalkozás második felében a lélek lélegzetvételéről, az imádságról beszélünk. Az élet nagy próbatételei előtt lelkerőt kell gyűjtenünk. Ez az imádság által valósul meg. Ezt tették a bibliai emberek is nehéz helyzetükben.

Bevezetés

Ének: Gyöngyhalászok dala

Motiváció

Játékos légzőgyakorlatokat, beéneklést végzünk a gyerekekkel. Szakmai anyagot kérhetünk énektanár vagy karvezető ismerősünktől. Súlyemelők tudják, hogy a mély, lassú be- és kilégzés erőt ad. Ezt bizonyíthatjuk úgy, hogy egy teletömött táskát sokkal könnyebben tudunk fölemelni, ha előtte 10-20 mély lélegzést végzünk.

 Játékos beéneklés és légzőgyakorlatok találhatóak az illusztrációs gyűjteményben!

Cél – Fedezzük fel együtt!

Az imádság a lélek lélegzetvétele. Ajánlott textusok:

- 1Sám 7,1–5: A filiszteus elnyomás miatt a nép sóhajtozott, Sámuel imádkozott.
- Zsolt 31,3: Dávid imádságban kér segítséget.
- Mk 14,32kk: Jézus imája a kereszthalálra készülve.

Beszélgetés

Hogyan imádkozhatunk helyesen?

Imádkozó emberek és ránk maradt imádságok szolgálnak példaként – ezekből mutatunk be néhányat az EÉ énekeiből és imáiból válogatva.

198

Gyöngybetű: Z

10. József álomszép köntöse**Fókusz**

Amikor Jákób egy álomszép köntössel ajándékozza meg Józsefet, céltudatosan valósítja meg a maga elképzelését. Ez valóban csak egy apa elfogult rajongása gyermekéért, vagy más szempontokat is figyelembe kell vennünk? Erre a kérdésre szeretnénk választ kapni.

Motiváció

Egy kis divattörténet. Képeket hozunk különböző tájak és korok öltözködési szokásairól. Figyeljük meg egykori és mai uralkodók öltözködését és státuszszimbólumait. Mit akartak kifejezni ezekkel?

Bibliai történet

- 1Móz 37,3b–4

Cél – Fedezzük fel együtt!

Az atyai álmok kifejezéseként József szép köntöst kap. Jákób már megálmodja József jövőjét. Ő lesz a családfő, ezt külső jelekkel is meg kell erősíteni. Jákób nem kérdezi meg a család véleményét, a döntést kemény akaratral keresztülviszi. Tehette volna demokratikusabban is? Bizonyosan nem, mert ezek voltak a patriarchális kor vastörvényei. A pusztai nomádok élete

kemény harc volt a fennmaradásért, ezért a nagycsaládban nem volt helye vitának. Jákób tekintélye mögött a család ott látja Isten hatalmát. Különösen is fontos az egy, láthatatlan Isten iránti hűség a szélsőséges pogány kultuszok, természetvallások világában. Jákób az ígéreteket adó és beteljesítő Istenre figyel, és úgy tűnik, szembemegy a józan ésszel.

Felelj, ha tudsz! – Beszélgetés

1. Milyen ígéreteket adott az Úr Ábrahámnak, Jákób nagyapjának?
2. Miben különbözött a bibliai ősatyák hite az ősi pogány vallásoktól?

Gyöngybetű: üres

199

11. Lélegzetelállító álmok

Fókusz

Van-e összefüggés József lélegzetelállító álmai és kiválasztottságtudata között?

Motiváció

Leonard de Vries *Furcsa találmányok* című könyve (Móra, Budapest, 1982) vagy más forrás (Google internetes kereső) felhasználásával bemutatjuk, hogy milyen furcsa, gyakran komikus elképzelések láttak egykor napvilágot. Persze voltak olyan álmok, amelyeket kinevettek az emberek, mégis valóra váltak, például vasút, telefon, repülés...

Bibliai történet

- 1Móz 37,5–11

Cél – Fedezzük fel együtt!

Az igazán nagy vállalkozás az álmoknál kezdődik. Szinte törvényszerű, hogy a későbbi nagy felfedező már gyermekkorában álmodozik arról, amit felnőttként meg is valósít. A gyermeki álmok gyakran messze vannak a valóságtól, mégis meghatározó szerepük lehet, ellenállhatatlan belső hajtóerőt jelentenek. Józsefben ott az „isteni szikra”! Lehet, hogy kezdetben még botcsinálta családőtanonc, akire az apa ráerőlteti az akaratát, de egyre jobban beleéli magát a neki szánt szerepbe. Ezzel a naiv elhivatástudattal

Levegővétel

meséli el álmait, minden alakoskodás nélkül. Nem mérlegeli testvérei, szülei reakcióját, nem fél a következményektől.

Beszélgessünk!

Volt-e már olyan, hogy valami nagyot terveztél, és éjjel-nappal foglalkoztattott ez az ügy? Mi valósult meg belőle? A nagy felfedezőök, tudósok esetében is jelentős szerepe van a fantáziának. Tudsz példákat? (Leonardo da Vinci, Jules Verne, Jókai Mór stb.)

200

Gyöngybetű: A

12. Péter álmatlan éjszakája

Fókusz

Szeretnénk megérteni, hogyan tudta Jézus egy álmatlan, sikertelen éjszaka után Pétert rábírní a halászatra.

Motiváció

Részlet Thomas Mann *Mario és a varázsló* című novellájából. A varázsló szuggerálással neveltségessé teszi Mariót.

Bibliai történet

- Lk 5,4–5

Cél – Fedezzük fel együtt!

Amikor Jézus Péter csónakjába belépett, észrevétlenül átvette a kormányos szerepét. Péter kénytelen volt meghallgatni a tanítást, és bizonyosan hatással volt rá. Rutinos mozdulatokkal mosta, bogozta a hálót, de közben Jézusra figyelt. Valamit bizonyosan meg is értett a prédikációból, mert Jézus váratlan utasítására azonnal engedelmeskedik. Jelzi ugyan, hogy az éjszakai munka eredménytelen volt, de Jézus akarata felülbírája a szakmai szempontokat. Nehéz biztosan megmondani, hogy milyen gondolatok kavargtak Péter lelkében. Valószínűleg vegyes érzelmekkel engedelmeskedik Jézusnak. Hitte is, nem is, hogy Jézus tud valamit tenni, de nem marad passzív. Tudatosan dönt, amikor elszánja magát, mély lélegzetet vesz, és

megmarkolja az evezőt. Jézus sohasem alkalmazott emberrel szemben sem fizikai, sem szellemi erőszakot!

Beszélgessünk!

Jó-e az, ha valaki könnyen befolyásolható? Jó-e, ha valakit egyáltalán nem lehet befolyásolni? Milyen módon szokták az emberek egymást befolyásolni? Milyen előjelet adnál a következő szavaknak: zsarolás, meggyőzés, ámítás, biztatás, ösztönzés, sarkallás, terrorizálás, szuggerálás? Milyen erővel tudott Jézus hatni az emberekre? (Máté elhívása, Zákeus stb.)

Gyöngybetű: Z

201

13. Ez már Péter számára is sok(k)!

Fókusz

Péter álmában sem hitte volna, hogy megtörténhet a lehetetlen. Mi is éppen erre keresünk magyarázatot.

Motiváció

Bizalomjátékok

1. Bekötött szemű gyermek látó társa utasításait követve igyekszik eljutni az akadályokkal teli szoba egyik pontjából a másikba.
2. Mennyire bízol a fizika törvényeiben? Megtudhatod, ha egy ingát elengedünk az orrod hegyétől, és te a helyeden maradsz, vagy elhajolsz a visszatérő inga előtt. (Az inga ugyanis nem lendül magasabbra, mint ahonnan elindult, hanem egyre kisebb távra leng ki.)

Bibliai történet

- Lk 5,6–11

Cél – Fedezzük fel együtt!

A nagy halfogás annyira sokkoló hatású volt, hogy Péternek sem ideje, sem lehetősége nincs arra, hogy valamilyen kibúvót keressen. Nincs logikus magyarázat arra, ami történt, ilyenhez hasonló eset még nem fordult elő Péter praxisában. Az ember ilyenkor levegő után kapkod, és teljesen

Levegővétel

megadja magát. Péter méltatlannak, bűnösnek érzi magát Jézus közelségében, ezért szabadulni szeretne ebből a kapcsolatból.

Jézus azonban nem mond le Péterről, hanem új távlatokat nyit meg előtte: „*Ne félj, ezentúl emberhalász leszel*” – mondja Péternek. Ez még nem jelent apostoli megbízatást, de jelenti az eddigi életforma letételét és egy új életcél körvonalazódását.

Beszélgessünk!

Volt-e már olyan élményed, vagy hallottál-e mástól olyasmit, amire nincs ésszerű magyarázat?

Az igazi csoda Péter lelkében játszódott le – mi történt Péterrel?

Sok olyan embert ismerünk a Bibliából, akik hirtelen megváltoztak. Mondjunk példákat! (Samáriai asszony, Zákeus, Saul-Pál, a filippi börtönőr stb.)

Gyöngybetű: T

14. Márton kap hideget-meleget

Fókusz

Milyen hatások között formálódik Márton gyermeki egyénisége? Hogyan hat rá a rideg iskolai nevelés, és mit hoz ki belőle a szeretet?

Motiváció

Hideg-meleg játék: az elrejtett tárgy megtalálásában hideg – langyos – meleg – forró szavakkal segítünk a keresőnek.

Más: egyik kezünket jéghideg, a másikat éppen elviselhetően forró vízbe mártjuk, utána rátenyerelünk az asztallapra. Mi érzünk?

Olvasmány

Albert Greiner *Luther Márton, az igazság megszállottja* című könyvének „Szorgalmas és kegyes ifjú” című fejezete, 10–11. o.

Cél – Fedezzük fel együtt!

Luther a korra jellemző körülmények között élte meg gyermekéveit. A gyermekeket általában nagyon rideg, szigorú elvek alapján nevelték, minden-

napos volt a testi fenyítés. Márton érzékeny lelkében mély nyomot hagytak a gyermekkorban a szülőktől és a tanítóktól elszenvedett büntetések. Ötéves korától járt a mansfeldi elemi iskolába. Ezt az iskolát felnőttként is csak „pokolnak és purgatóriumnak” nevezte, ahol a tanítók, „a tirannusok semmit sem tanítottak, csak botozást, rettegést, szorongást és sírást”. Változást jelent, amikor Magdeburgba kerül, a „közös élet testvéreinek” iskolájába, ahol egy gyönyörűen illusztrált Biblia akad a kezébe.

1498-ban Eisenachba, Ursula Cotta házába kerül, ahol nagyon sok szeretetet kap. Ennek hatására a kamaszodó Márton nagyon gyorsan bontakoztatja ki képességeit. A nyelvtani ismeretek, a retorikai és a zenei tanulmányok alapvetően meghatározzák lelki egyéniségét. Mondhatjuk, Luther életében egy nagy levegővétel ez az időszak.

Beszélgessünk!

Milyennek érzed a szüleidtől kapott nevelést? Milyen az iskolai nevelés: szigorú, laza, ez is, az is?

Milyen elvek alapján szeretnéd nevelni gyermekeidet?

Gyöngybetű: üres

15. Luther körül elfogy a levegő

Fókusz

Miért érzi úgy a tanulásban sikeres Luther, hogy elfogy körülötte a levegő? Ennek eredünk a nyomába.

Motiváció

Légszomjpróba. Tartsd vissza a lélegzetedet, miközben mérjük az időt. Tíz guggolás-felállás után újra megmérjük, hogy mennyi ideig bírod ki légzés nélkül. Milyen érzés volt a légszomj?

Olvasmány

Albert Greiner *Luther Márton, az igazság megszállottja* című könyvének „Ígéretes diák” című fejezete, 12–13. o.

Cél – Fedezzük fel együtt!

A fiatal Luther 1501-ben az erfurti egyetem diákja lesz. Éli az egyetemisták változatos, olykor kicsapongó életét, bár sokkal visszafogottabb társainál. A szabad művészetek tanulása egyfajta szabad polgári státuszt jelent, de az internátusban szinte kolostori fegyelmet követelnek a hallgatóktól. Márton jól halad a tanulásban, de néha úgy érzi, hogy elfogy körülötte a levegő. 1505-től már viselheti a magiszteri kalapot és gyűrűt, apja nagyon büszke a jogi egyetemre beiratkozott fiára. (Tisztelete jeléül magázni kezdi a fiát!) Luther előtt fényes karriert ígérő jogi pálya áll, de belül egyre nyugtalanabb, egyfajta szellemi légszomj gyötri, az igazságot és megnyugvást keresi.

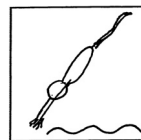
Beszélgessünk!

Minden diák érzi, hogy meg kell felelnie az otthoni és az iskolai elvárásoknak, de nem minden diák veszi ezeket egyformán komolyan. Miért van ilyen nagy különbség a diákok között? Hogyan lehet elkerülni a szorongó megfelelni akarást és a felelőtlen lazaságot?

Gyöngybetű: F

II. Lemerülés

Újév – virágvasárnap

16. Merülési gyakorlat

Fókusz, a foglalkozás jellege

A mélység, elmélyülés fogalmát szeretnénk megérteni.

205

Bevezetés

A harmadik ütemet szintén a gyöngyhalászat megfelelő mozzanatához kapcsoljuk. A lemerülés fázisához érkeztünk el. A mélység – fizikai és szellemi értelemben is – veszélyeket hordoz magában, ezeket meg kell ismerni és le kell győzni. A merülés nem megy önmagától, meg kell érte küzdeni. A régi gyöngyhalászok egy nehezékkal ugrottak a vízbe, hogy könnyebben süllyedjenek. A bűvárok a csónak párkányáról hátrabukva merülnek a vízbe és megfelelő úszási technikával és eszközökkel (béaláb) tudnak egyre mélyebbre jutni.

Motiváció

Milyen mélyre látsz? Beszerzünk és a gyerekeknek megmutatunk néhány úgynevezett mágikus képet. Első látásra egy kétdimenziós, tapétászerű színes mintázatot látunk, de hosszan, koncentráltan nézve egyszerre megjelenik egy mélyebb réteg, egy háromdimenziós kép.

Beszélgetés

Az iskolában mindenkinek meg kell tanulni a mélyre merülés módját. Az ábécé és a számok megismerése után tovább kell mélyíteni az ismereteket. Meg kell tanulni önállóan tanulni és az új ismereteket földolgozni. Mindig van egy következő réteg, amelyet föl kell fedezni. Gondolkodásunk által egyre összetettebben látjuk a világot, az embereket, mindent.

A Biblia üzenete is többrétegű. Vegyük a jól ismert Dávid és Góliát történetét.

1. réteg – 4-5 éves szint: Dávid kicsi és ügyes, Góliát nagy és ügyetlen – Dávid győz.
2. réteg – 6-9 éves szint: Góliát az erejében és a fegyverében bízuk – Dávid Istentől várja a segítséget.
3. réteg – 10-12 éves szint: Ahogy Dávid győzött Góliát felett, Jézus úgy győzött a bűn és a halál felett.
4. réteg – *felnőttkor*: A felnőttek már rendelkezhetnek azzal az élettapasztalattal, hogy Istenben bízva győzni lehet a legreménytelenebb helyzetben is.

Gyöngybetű: E

Ének

Gyöngyhalászkok dala

17. Kútba esett tervek

Fókusz

József sorsa hirtelen válságosra fordul. Kútba dobták a testvérei, és ezzel kútba estek a nagyszerű tervek. Tudjuk az okát, de minket az érdekel, hogy mi a célja ezzel Istennek.

Motiváció

A veszélyes sportok kedvelőinek igazi csemege a bungee jumping. A zuhanás félelmetes élménye még szórakoztató is lehet, ha biztosan tudjuk, hogy a halálos ütközéstől megóv a rugalmas kötél. Viszont nem tartja szórakoztatónak a zuhanást az, akinek nem nyílik ki az ejtőernyője.

(Ha van rá lehetőségünk és bátorságunk, kicsiben átélhetjük a zuhanás-élményt. Biztonságosan vastag matracokat fektetünk a padlóra és a falakhoz. A bátor vállalkozónak bekötjük a szemét, azután zsup-zsup-kenderzsup, odadobjuk őt a szivacsra.)

Bibliai történet

- 1Móz 37,12–24

Cél – Fedezzük fel együtt!

József az első kemény leckét testvéreitől kapja. Eddig is érezte, hogy gyűlölik őt, de a bosszútól megvédte az apa tekintélye. József átlépte a védelemnek ezt a határát, számára idegen közegbe került, ahol nem az ő elvei voltak a meghatározóak. Most kezdi igazán megismerni a testvéreit. Most látja, hogy mire képes a bennük feszülő indulat. Itt a pusztában nem számít az apa tekintélye, és nem számít a hatalmat biztosító tarka köntös sem. József kezd elmélyülni az élet valós dolgaiban. Olyan ismereteket szerez most, amelyeket egy életen át nem felejt el. Megismeri a fizikai életveszélyt, az első helyről az utolsó helyre zuhan a családi rangsorban. Semmi sem véletlen, mindennek oka van, de ami még fontosabb: Isten célja kezd megvalósulni ezen az úton.

Beszélgetés

Hogyan élhette át József ezeket a rettenetes perceket? Könnyörgött vagy fenyegetőzött? Gondolt-e arra, hogy meg kell halnia, és minden álma szertefoszlik? Belátta, hogy megsértette testvéreit?

Gyöngybetű: H

18. József, a rabszolga

Fókusz

Lehet a kútnál is mélyebbre jutni? József rabszolgává lett. Mi történik az emberrel ebben az embertelen mélységben?

Motiváció

A rabszolgákat gyakran összeláncolva hajtották a gyűjtőhelyre, így esélyük sem volt a szökésre. Mi most játékosan mégis megkíséreljük a lehetetlent: a gyerekeket párba állítjuk, az egymás mellé kerülő lábukat összekötjük, a kezükbe kis csengőt adunk. A kijelölt távon ugrálva, megadott időn belül igyekeznek megszökni. A rabszolgahajcsár, aki a startvonalon várakozik, csak akkor kezdi üldözni őket, ha meghallja a csengő hangját, vagy lejár a megadott idő. Ha a szökevényeknek sikerül elérniük a kijelölt célt, megmenekültek.

Bibliai történet

- 1Móz 37,25–36; 1Móz 39,1–6

Cél – Fedezzük fel együtt!

József a kútban még remélhette, hogy testvérei megelégedik a leckét, és végül szabadon engedik. Még volt esély arra, hogy a dolgok jóra fordulnak, és József – természetesen apai segédlettel – akár vissza is kerülhet az őt megillető pozícióba. Ehelyett Józsefnek szembesülnie kell azzal, hogy van még nagyobb megaláztatás, még mélyebb szégyen: eladható tárgy, áru lesz belőle. Rabszolgasors! Ennél még a halál is jobb lett volna, de Józsefnek életben kellett maradnia, hogy még mélyebbre jusson, még tovább formálódjon.

208

Beszélgetés

Az ókori társadalmakban természetes volt a rabszolgaság. Mit tanultatok erről eddigi tanulmányaitok során?

Ma is kerülhet az ember hasonló helyzetbe? Még a jóléti társadalmakban is létezik a rabszolgaságnak több formája: drogfüggőség, hajléktalanság, a dolgozók túlhajszolása, emberkereskedelem stb.

Gyöngybetű: É

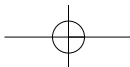
19. Van-e kiút József számára?

Fókusz

József mindent megtesz azért, hogy kiemelkedjen az embertelen helyzetből. Sikerül kivívnia az elismerést és a tiszteletet. Éppen ezért oly tragikus, hogy tisztességét, becsületét is sárba tapossák. Tudni szeretnénk, hogy van-e kiút ebből a gyalázatos helyzetből.

Motiváció

Az elítélttel bármit meg lehet tenni. Bármikor jöhet a halálos ítélet, ezért most Józsefre gondolva a jól ismert „akasztófa” játékot játszunk a gyerekekkel. Természetesen Józsefnek drukkolunk!

Bibliai történet

- 1Móz 39,7–23

Cél – Fedezzük fel együtt!

József hihetetlenül sokat tanult azóta, hogy rabszolgává lett. Meg kellett tanulnia egy idegen ország nyelvét, szokásait. Megismerte a rabszolgák kemény munkáját, és azt, hogy feltétlen engedelmességgel tartozik. A legfontosabb mégis az, amit az apai házból hozott magával: az egy Istenben való hit. Ez a hit őrzi meg attól, hogy ténylegesen bűnbe sodródjék. Eljut az emberileg lehetséges legmélyebb pontig, amikor ártatlanul kerül börtönbe. Az ember erkölcsi lény, ezért még a fizikai fájdalomnál is nagyobb gyötrelme számára, ha a becsületébe gázolnak. József mégsem omlik össze. Egyre mélyebbre jutva egyre bizonyosabb lehet abban, hogy Istennek terve van vele. Erre enged következtetni az, hogy eddig mindig hű maradt hozzá az Úr.

209

Beszélgetés

Mennyit ér a becsület a mai világban? Miért nem fogadható el, hogy lehet csalni, hazudni, csak ne derüljön ki?

József ellenállt a kísértésnek és a megfélemlítésnek. Hogyan volt erre képes? Hogyan maradhatunk meg mi is a tisztesség útján?

Gyöngybetű: R

20. Péter a dobogó felső fokán

Fókusz

Péter a kiválasztott, első a tanítványi rangsorban. Lehet, hogy valaki ilyen hamar beletanul a tanítványságba? Ezt szeretnénk megtudni.

Motiváció

Vagy-e olyan jó tanítvány, mint Péter? Mit tudsz Jézusról?

Feladat: Jézus életének állomásait képekkel szemléltetjük (például születés, keresztség, megkísértés, kánai menyegző, az ötezer megvendégelése, virágvasárnap, úrvacsora, Pilátus előtt, Golgota, feltámadás, mennybemenetel). A képeket az események sorrendje szerint kell sorba rakni.

Bibliai történet

- Mt 16,15–19

Cél – Fedezzük fel együtt!

Péternek nagyon jól sikerül a halászatról a tanítványságra átváltani. Jézussal járja az országot, sokat hall és lát. Látja, amint betegek gyógyulnak, és kezdi megérteni Jézus tanítását. A messiásvárás áthatotta egész Izraelt, kicsiktől a nagyokig. Egyre többen fordulnak Jézus felé várakozással, de a vélemények megoszlanak. Péter valami belső indíttatásra határozott választ ad Jézus kérdésére. Az egyszerű halászból mélyre látó teológus lett? Korai lenne ezt kimondani, de az bizonyos, hogy Péter alaposan elmélyül a tanítványságban, jó úton halad, sőt társait is megelőzi.

Beszélgetés

Péter vallástétele szerint Jézus a Messiás. Ki az a Messiás? Miért olyan fontos személy?

Jézus Krisztust mi, keresztények a világ Megváltójának tartjuk. Mit jelent megváltani a világot?

Gyöngybetű: üres

21. Péter leszálló ágban**Fókusz**

Péter hisz Jézusban, de egy váratlan helyzetben ez a hit összeomlik. Olyan ez, mint amikor a kisgyermek járni tanul. Lehet-e, és hogyan lehet a hitet megtanulni? Erre keressük a választ.

Motiváció

S. O. S. – Save Our Souls! – a segítségkérés morzejelének jelentése: „Mentsetek meg lelkeinket!” Péter segélykérését továbbítsuk a morzeábécé segítségével: Uram, ments meg!

Bibliai történet

- Mt 14,22–32

Cél – Fedezzük fel együtt!

Péter hitének bizonyítéka, hogy a többi tanítványt megelőzve, azonnal elevenen reagál Jézus szavaira, tetteire. A tengeren járó Jézus biztató szavát hallva rögtön vállalkozik arra, hogy maga is kilépjen a hullámzó vízre. Péter a hitét most bátor cselekvésével igazolja, a szavakon túl tettekre is képes már – ez a hit mélyülését jelenti. Ugyanakkor még mindig gyenge és bizonytalan ez a hit. Péter süllyedni kezd, mert még nem elég mély a hite, de ezzel a problémával is Jézushoz fordul, őt hívja segítségül – ez is a hit bizonyítéka.

Beszélgetés

Azt mondják, hit nélkül nem lehet élni, és mindenkinek van valamilyen hite. Mi a hit valójában? Hinni az értelem dolga vagy érzelmi jelenség? Mindegy, hogy kiben, miben, hogyan hiszek?

Gyöngybetű: R

22. Péter – elsőből utolsó

Fókusz

Péter egy mondata miatt elsőből utolsó lett, pedig bizonyos, hogy jót akart. Úgy tűnik, mégsem érti Jézust. Szeretnénk megérteni, hogy miért bánt vele Jézus ilyen keményen.

Motiváció

Senkinek sincs bebetonozott helye az Isten országában. Ahogy Péter elsőből utolsó lett, bármelyikünk megbukhat. Játékosan küzdjünk meg az egyetlen első helyért a következő módon: a székeket körberendezzük úgy, hogy egy székkal kevesebb legyen, mint ahány gyerek van. Tapsra körbejárunk a székek előtt, újabb tapsra mindenki igyekszik leülni egy székre. Akinak nem sikerült leülni, az kiesett. Kiveszünk egy széket és újratekerceljük, amíg csak egy szék marad.

Bibliai történet

- Mt 16,21–25

Cél – Fedezzük fel együtt!

Péter nagyon igyekszik Jézust megérteni. A Cézárea Filippinél mondott vallástételkor úgy tűnt, hogy Péter már ismeri Jézust. A tengeren járás történetében Péter tette kész, de megbicsakló hitét láthattuk. A mai epizód Pétert a tanítványi sor legvégére juttatja. Amikor Jézus a szenvedéséről, haláláról beszél, ez már követhetetlen Péter számára. Ő a betegségeket és a viharos tengert uraló Jézust ismeri, és ez nem fér össze a meggyalázható, megölhető Jézus képével. Jézus kíméletlen szavai eszméltetik Pétert: nem az a fontos, hogy ő minek gondolja Jézust, hanem az, hogy ki ő valójában. Ézs 53 szenvedő szolgájában sem ismerik fel a kortársak az Úr kiválasztottját. Péternek is időre van még szüksége, hogy ezt a mélységet is megértse.

Beszélgetés

A hatalommal rendelkező, mégis szenvedő Jézust valóban nehezen tudja elfogadni az ember. Miért szenved Jézus, miért nem él a hatalom eszközeivel? Mi lenne, ha Jézus elkerülte volna a keresztet?

Gyöngybetű: U

23. Észnél vagy, Márton?!**Fókusz**

Karrier helyett kolostor! Szeretnénk megtudni, miért ez a hirtelen irányváltás.

Motiváció

Hol köt ki Luther hajója? Az asztal (kb. 1m × 1m) közepére helyezett pingponglabda a hajó, az asztal négy oldalán álló gyerekek a négy égtáj szerinti szelet képviselik. A csapatok fújással próbálják bejuttatni a hajót a túlsó oldali öbölbe, egy asztallaphoz ragasztott teafilteres dobozba.

Olvasmány

Albert Greiner *Luther Márton, az igazság megszállottja* című könyvének „Sorsforduló” című fejezete, 14–15. o.

Cél – Fedezzük fel együtt!

Márton a csúcás felé tartott. Szorgalma és tehetsége révén mindazt elérte, amit ebben a korban egy huszonnégy éves fiatal ember elérhetett. Életpályájának ezen a pontján mégis az eddigivel ellentétes irányba rugaszkodik. Ahogy a gyöngyhalász, aki teleszívott tüdővel főlágaskodik, majd a mélységbe veti magát. Milyen okai vannak ennek a nagy irányváltásnak Márton esetében? Belső nyugtalanságához külső hatások társultak. Márton úgy érezte, hogy állandóan mögötte lopakodik a halál, és nagyon félt, hogy hirtelen halála esetén kárhozatra fog jutni.

A középkori világ naponta hozta elé a halál borzalmát: nyilvános kivégzések, járványok, katasztrófák közepette egyéni életének eseményei is retteggel töltötték el. 1503-ban balesetet szenved: súlyosan megsebzti magát kardjával. 1505. július 2-án viharba kerül Stotternheim közelében. A mellette lecsapó villám hatására így kiált fel: „Szent Anna, segíts, szerzetes leszek!”

A fiatal jogász beváltja halálfélelemben tett fogadalmát: 1505. július 17-én búcsúvacsorát ad diáktársainak, és másnap belép az Ágoston-rendi kolostor kapuján. Luther mélyre merülése most már megállíthatatlan.

Beszélgetés

Gondolkodtál már azon, hogy milyen hivatást, foglalkozást választasz? Milyen szempontok alapján fogsz dönteni? Állítsd – a te véleményed szerinti – fontossági sorrendbe a szempontokat: anyagilag előnyös, szakmailag kielégítő, másoknak hasznos, jó munkatársi gárda, társadalmilag magasra értékelt foglalkozás (divatszakma).

Gyöngybetű: H

24. Luther a lelkiismeret szorításában

Fókusz

„Mind mélyebbre süllyedtem” – írja Luther arról az időszakról, amikor az önmegváltás kényszere alatt, kétségek között hanyódott. Szeretnénk megérteni, hogy mi teszi nyugtalaná a lelkiismeretet.

Motiváció

„Fülbegyónás”. A gyerekek körbe ülnek. A foglalkozás vezetője egy nyolc-tíz szóból álló mondatot (például egy verssort) súg a mellette ülő fülébe, aki azt úgy adja tovább, ahogy megértette... és így megy ez egészen addig, amíg a kör bezárul. A végén összehasonlítjuk a kezdő mondatot a beérkezővel.

Olvasmány

Albert Greiner *Luther Márton, az igazság megszállottja* című könyvének „Fura ember” című fejezete, 18–21. o.

214

Cél – Fedezzük fel együtt!

Márton a kolostorban sem találja meg a zavartalan békességet. Egyik gyónását még be sem fejezte, már újabb bűnvallásra jelentkezik. Mindent igyekszik megtenni azért, hogy Isten jóindulatát elnyerje, de mégsem érzi ennek bizonyosságát. Főnöke, Johann Staupitz Krisztus felé irányítja a gyöt-rődő szerzetes tekintetét. Közben 1507-ben megtartja első miséjét és pappá szentelik. Luther szomjasan fordul a teológiai tanulmányok felé, különösen is a Gutenberg-Bibliát lapozgatja nagy vágyakozással. Így halad a teológiai doktorátus megszerzésének útján. 1509-ben főnöke Wittenbergbe küldi a fiatal szerzetest, azzal a céllal, hogy a teológiai munkában elmélyülve megtalálja lelke békességét, de ez még várat magára. Márton még mindig nem látja a megoldást.

Beszélgetés

Vannak-e lelkiismereti problémáid, és hogyan oldod meg őket? Van-e olyan személy, akivel mindent meg tudsz beszélni?

Gyöngybetű: Á

25. Luther külső kétségek között

Fókusz

Luther mellé szegődve szeretnénk megérteni, hogy miért nem adott igazi megnyugvást a középkori vallásosság a lelkiismereti problémákra.

Motiváció

Megnézzük a Luther-film római epizódját.

Olvasmány

Albert Greiner *Luther Márton, az igazság megszállottja* című könyvének „Üdvöz légy, Róma, szent város” című fejezete, 22–27. o.

Cél – Fedezzük fel együtt!

1510-ben római útján Luther sok megdöbbentő tapasztalatot gyűjt az egyházi élet ellentmondásairól, romlottságáról. Csodálja az egyház fellegvárát, de szöget üt a fejébe a mindenütt tapasztalt kufárszellem. Egyre gyanakvóbban szemléli, hogy Rómában mindent a pénz mozgat. Bár sok templomban miséznek, nem találja meg lelke békességét.

1511-ben Staupitz Wittenbergbe küldi – Luther egy erőteljesen fejlődő várost talál a korábbi poros település helyén. A fejedelem által alapított egyetem sok diákot vonz. Zarándokok tömege látogatja a fejedelem mindenszentekkor közszemlére kitett tizenhétezer darabos ereklyegyűjteményét. Az ereklyéket Luther is megtekinti. A látvány elgondolkodtatja, és még nagyobb szomjúsággal fordul a Biblia felé, keresi az igazi megoldást. A merülés egyre mélyebbre vezet, de a kincs még nem látható Luther számára – keresi hát egyre mélyebbre hatolva.

Beszélgetés

Véleményed szerint mire való az egyház, a vallás? Mit keresnek az emberek, amikor templomba mennek?

Te mit vársz a lelkésztől és a gyülekezettől?

Gyöngybetű: B

26. Elmélyülés**Fókusz**

Ismétlő óra – A tanultak elmélyítése.

Ezen az órán összefoglaljuk az eddig tanultakat. Összehasonlítjuk a három gyöngyhalász életútját. Megpróbáljuk kimutatni azt, ami közös bennük és azt, amiben különböznek. Beszélgetünk arról, hogy mi hogyan döntöttünk,

Lemerülés

cselekedtünk volna az ő helyükben. Elképzeljük magunkat a gyöngyhalász szerepében. Hogyan valósultak meg eddigi életünkben az elszánás, a levegővétel és a lemerülés mozzanatai?

Gyöngybetű: A

27. Búvárverseny

216

Fókusz

Az eddigi ismeretek játékos visszakérdezése.

A visszakérdezést a foglalkozás vezetője az általa tanított gyermekek szintjéhez igazítva, többféle feladattípust alkalmazva készíti el.

Gyöngybetű: üres

IV. Felfedezés

Húsvét – pünkösd

28. A felfedezés öröme

Fókusz

A felfedezés örömét szeretnénk fölébresztteni a gyerekekben.

Bevezetés

Ének: Gyöngyhalászok dala

Motiváció

Ha tehetjük, ezen az órán menjünk ki a szabad levegőre, a természetbe, erdőbe, parkba. Kiadjuk a jelszót a gyerekeknek: „Heuréka!” Aki talál valami érdekeset, szépet – például virágot, termést, bogarat – az elkiáltja magát: „Heuréka!”

Ha ez nem lehetséges, akkor az előző órán adjuk házi feladatként, hogy mindenki hozzon valami érdekeset a természetből.

Cél – Fedezzük fel együtt!

Felfedezés: megvan a kincs! Elérhető, megszerezhető! Mi ez? Hit? Tudás? Élet? Lehet, hogy nem is én találtam meg, hanem ő hívogatott, talált meg engem?

A negyedik ütem a felfedezésről szól. A kincs még nincs a birtokunkban, de már megpillantottuk, felfedeztük. Mindenkinek vannak ilyen „heuréka-élményei”, és mindenki szeret valamit fölfedezni. Ezt a vágyat szeretnénk fölébresztteni a gyerekekben, miközben tovább folytatjuk utunkat a három gyöngyhalással.

Beszélgetés

Miért jelent örömet, ha észreveszünk, felfedezünk valamit, amit eddig nem ismertünk? Honnan van bennünk ez a felfedezési vágy? Mit szeretnél felfedezni? Például egy eddig ismeretlen csillagot vagy állatfajt vagy a rák ellen-szerét...

Van-e számunkra fontos felfedeznivaló a Bibliában? Mi lehet a legnagyobb bibliai felfedezés?

Gyöngybetű: Ö

29. József, az álmok nem hazudnak!

Fókusz

Isten vezetése nyilvánvalóvá lesz József életében, aki most már alkalmas eszköz az ő kezében. Az álmok értelmét kutatjuk.

218

Motiváció

Láthatatlan színház. A szükséges feltételeket megteremtve, fiatalok bevonásával láthatatlan színházat játszunk. A sötétben (álomban) „láthatóvá válik” valami, amit eddig nem láttunk vagy nem így láttunk.

Bibliai történet

- 1Móz 40,1–23

Cél – Fedezzük fel együtt!

József nagyon sokat gondolkodhatott azon, hogy mi a célja mindannak, ami vele történik. Bizonyára emlékezett egykori álmaira és arra, hogy készült a nagy feladatra. Megdobbanhatott a szíve, amikor a pohárnok és a sütőmester álmait hallja. Álmok, amelyekben ugyanaz az Isten szólal meg, aki egykor neki üzent. Azok után, amiket átél, Józsefnek éreznie kellett, hogy isteni erőter veszi körül. Nem kalandorként fog bele az álomfejtésbe, hanem egyszerűen nem tehet mást. Egyértelműen kimondja, hogy nem ő, hanem Isten adja meg az álmok magyarázatát.

Beszélgetés

Ma sokan fordulnak az álomfejtés, a horoszkópok, a jövőbe látást ígérő babonások felé. Sok a csalás és ámtítás. Szól-e ma is Isten az álmokon át? Megteheti és meg is teszi, de az Újszövetség szerint Isten mindenkihez szól az ige által. Vannak az életben rendkívüli helyzetek, amikor az ember többet él át Isten valóságos jelenlétéből, mint általában. Ilyenkor Isten külön,

személyre szabottan is szól. (Például Jézus születése történetében Józsefnek és Máriának.)

Gyöngybetű: L

30. József a csúcson

Fókusz

„*Akit az Úr szeret, annak álmában is ad eleget.*” (Zsolt 127,2) József által Isten mentő szeretete jut kifejezésre. Ezt szeretnénk tetten érni.

219

Motiváció

„*Űlj a miniszteri bársonyszékbe!*” – szituációs játék. Középre, a korlátlan hatalmat jelentő székbe ültetjük a vállalkozó gyermeket, aki néhány fontos intézkedéssel, törvénnyel megrendszabályozza az élet valamely területét. Például iskolai órarend, étkezés a családban, hajléktalanok ügye, bűnözés stb. A gyerekek is ajánlhatnak célterületet, komolyat és vicceset is.

Bibliai történet

- 1Móz 41,1–46

Cél – Fedezzük fel együtt!

József a fáraó álmainak megfejtésével egyszerre a csúcra jutott. Övé lett a legnagyobb karrier, úgy, hogy nem kellett érte semmit sem tennie, hiszen az álmok jelentését Isten adta tudtára. Míg Jákób elfogult földi apaként éppen a vesztét okozza kedvenc fiának, addig a mennyei Atya valódi győzelemre vezet. József mint valami eminens tanuló mondja fel a leckét a fáraó előtt. Nemcsak az álmod fejt meg, de megfogalmazza a szükséges teendőket is. Honnan van ez a mindent átlátó bölcsesség? Ez nem József, hanem Isten bölcsessége. Mennyire más ez a József, mint a papa kedvence, aki dicsekedett, és beárulta testvéreit.

Beszélgetés

Talán irigyeljük Józsefet, aki a jövőbe látott... Persze azt az utat, amelyet neki kellett végigjárnia, nem szívesen vállalnánk. Isten mindenkit föl akar készíteni valamilyen szolgálatra. A nagy emberek gyakran éppen a kicsi

Felfedezés

dolgokban tudtak nagyon engedelmesek lenni, ezért áldotta meg Isten a munkájukat.

Aranymondás

„Aki hű a kevesen, a sokon is hű az, és aki a kevesen hamis, a sokon is hamis az.” (Lk 16,10)

Gyöngybetű: T

220

31. Egy bukott tanítvány küldetése

Fókusz

Fogadkozás és tagadás – Péter szembesül a maga bűneivel és Krisztus kegyelmével. Paradox módon éppen ezen a ponton kezdődik apostoli küldetése. Hol ér véget a tanítványság, és hol kezdődik az apostolság?

Motiváció

Tedd le a mestervizsgát! A „Mesterségünk címere” játék mintájára a gyerekeknek némán, csak mozdulatokkal kell bemutatniuk, hogy milyen pályára készülnek.

Bibliai történet

- Lk 22,31–34.54–62

Cél – Fedezzük fel együtt!

Az életre szóló nagy tapasztalatainkat általában rendkívüli helyzetekben szerezzük. Örökre emlékezünk egy nagy megszágyenülésre, mondjuk egy nagyon rosszul sikerült iskolai felelésre. Ezekben a helyzetekben egyszerre világossá válhatnak az addig még nem igazán felfogott dolgok. Péter a háromszori tagadás súlyos vétsége következtében döbben rá, hogy ki ő valójában. A korábban oly magabiztos tanítvány a legmélyebb ponton végre reálisan láthatja, hogy mire képes. Ebben a drámai pillanatban Péter nagy megvilágosodásához elég, hogy találkoznak a tekintetek. Ez az élet nagy felfedezése, ebben a pillanatban Krisztus szenvedésének kérdése (amelyet korábban el sem tudott képzelni) a helyére kerül Péter lelkében. Az érte imádkozó Jézusban személyes megváltóját „fedezte föl”. Az utógondozás

még hátravan, de Péter már szívében hordozza a későbbi apostoli szolgálat egyetlen kincsét: a bűnbocsánat evangéliumát.

„Ha majd megtérsz, erősítsd atyádfiait” – ez már egy megelőlegezett apostoli kiküldés.

Beszélgetés

Amíg egy tanulóból bölcs tudós vagy ügyes mester lesz, sokat botlik, hibázik. A kudarcok, bukások, sikertelen vizsgák éppúgy hozzátartoznak egyéniségünk formálódásához, mint a sikerek. Emlékszel-e olyan kudarcra, amelyből valami jó származott? (Ötös dolgozatot írtam történelemből, ezért nem készültem a következő órára. A tanár feleltetett, és egyest kaptam. Ezután több hónapig felém se nézett, nem adott lehetőséget a javításra. Én pedig minden órára fölkészültem...)

221

Gyöngybetű: Ö

32. Péter rátalál a kincse

Fókusz

Az üres sírnál Péter rátalál a kincse, de még nem érti. Azt már sejti, hogy az élet titka tárult fel előtte, de még nem tudja, hogy mi következik ebből. (János látott és hitt.) Hogyan születik a hit? – Ezt szeretnénk körüljárni.

Motiváció

Cseppben a tenger. Jól értelmezhető képeket több darabra vágunk. Az egyes darabokat megszámozzuk a hátoldalukon. A gyerekek választanak egy számot, és a megfelelő képrészletből próbálják kitalálni, mit ábrázol az adott kép. Ha nem sikerül, újabb részleteket kérnek, amíg ki nem találják.

Bibliai történet

- Jn 20,1–10

Cél – Fedezzük fel együtt!

Péter nagypénteki élménye az evangélium középponti üzenetének felfedezéséhez vezetett. Ez pedig a kegyelemben gyökerező bűnbocsánat: „*Krisztus meghalt bűneinkért.*” (Róm 4,25) A felismerés másik fele a húsvéti élményből

Felfedezés

fakad: „*Feltámadt megigazulásunkra.*” Péter és János mindketten ott voltak a szenvedő Krisztus mellett, és most együtt vannak az üres sírnál. Lassan áll össze a kép: „*Az Emberfiának szenvednie kell, meg kell halnia, de harmadnapra föl kell támadnia.*” Péter, mint a mélybe merülő gyöngyhalász, látja a kinyílt kagylót (nyitott sír), és látja a szenvedésből született csodálatos gyöngyöt. A felfedezés tehát megvalósult, bár még néhány részlet homályos, feltárára vár.

Beszélgetés

A hit születése nagy titok. Nincs sablon a megtérésre. Idézzük fel, hogyan választotta ki, hívta el Isten az ő embereit: Ábrahám, Jákób, József, Mózes, Gedeon, Sámuel, Dávid és a próféták. Isten ma is mindenkit személyesen érint meg. Életed élményeiből, tapasztalataiból lassan összeáll a kép. Légy nyitott az Úr érkezésére!

222

Gyöngybetű: Z

33. „Az igaz ember hite által él”

Fókusz

Hitből él! – Luther ebben a mondatban fedezi fel az evangélium közepét. Mi is az igazi lényegét szeretnénk megragadni.

Motiváció

Megvilágosodásjáték. Fölolvassuk a gyerekeknek Rónay György *Jelenlét* című versét, majd megkérdezzük, hogy miről szól ez a vers. Másodszor is fölolvassuk, és megkérdezzük, hogy most mit értettek meg belőle. Harmadszorra kézbe adjuk vagy kivetítjük a szöveget, és újra elmondjuk. Ezután röviden, érthetően összefoglaljuk a vers mondanivalóját.

Nézz föl az égre: ott van
felhők és csillagok közt.

Pillants körül a földön:
ott van fűben, virágban,
állatok ámuló szemében,
emberek arcán.

Áss le a föld alá:
csontokból és kövületekből
szándékaidnak lábnyoma
dereng feléd.

Mindenütt láthatatlan.

Mindenben látható.

Olvasmány

Albert Greiner *Luther Márton, az igazság megszállottja* című könyvének „A megvilágosodás” című fejezete, 28–29. o.

223

Cél – Fedezzük fel együtt!

Luther a wittenbergi fekete kolostorban doktori tanulmányainak végéhez közeledik. 1512 októberében doktorrá avatják, és ezzel együtt megnő a feladatköre: előadások az egyetemen, prédikálás a Szűz Mária-templomban, a németországi Ágoston-rendi kolostorok felügyelete stb.

Ebben az időszakban már szinte pokoli lelki gyötrelmei vannak, mert Istenben a kérlelhetetlen ítélőbírót látja, aki őt el fogja kárhozatni. Ekkor, ebben a legmélyebb sötétségben látja meg a Szentírás világító fényét. A Római levelet és Augustinus iratait tanulmányozza, amikor hirtelen világossá válik számára a Krisztusban kapott kegyelem. „Az igaz ember hitből él” – Róm 1,17 arról győzi meg, hogy számára is kész a kegyelem, amelyet hit által ő is elfogadhat. „...mintha a Paradicsom kapuján léptem volna be...” – írja erről a felfedezésről. Márton most már kétséget kizáróan megtalálta a kincset!

Beszélgetés

Az élet olyan, mint egy utazás, tudnunk kell, hogy milyen vonatra szállunk fel. A három legfontosabb kérdés: Honnan induljunk? Hogyan éljünk? Hova érkezünk? Luther a vége felől kezdte: hova akarok megérkezni? Ebből következik az előző kettő.

Gyöngybetű: T

34. Luther megfizethetetlen kincse

Fókusz

A kincs megfizethetetlen! – Luther erre a következtetésre jutott, és ezt akarta elmondani az embereknek a 95 tétel segítségével. Hogyan fest ez a mai világban?

Motiváció

Szögezzük le – szögezzük ki! Kis *cédulákra* olyan fogalmakat, szavakat írunk, amelyek Istenre (Krisztusra, Szentlélekre) jellemzők, csak ő teheti meg. Például teremtés, megváltás, bűnbocsánat, üdvösség, kegyelem, hitébresztés, újjáteremtés, elhívás, tökéletes békesség, tökéletes szeretet, képességek ajándékozása (kegyelmi ajándékok).

Ugyanígy felírunk olyan fogalmakat is, amelyek az emberre jellemzők, amit Isten tőlünk vár. Például hit, remény, szeretet, szolgálat, megbocsátás, békességre törekedés, szelídség, hűség, engedelmesség, jóság stb. A cédulákat összekeverjük. A gyerekek megvitatják és szétválasztják az Istenre és emberre vonatkozó cédulákat, és egy tábla két oldalára tűzik.

Olvasmány

Albert Greiner *Luther Márton, az igazság megszállottja* című könyvének „Azok a botrányos tételek” című fejezete, 32–33. o.

Cél – Fedezzük fel együtt!

A megtalált kincs Luther egész életének, gondolkodásának viszonyítási alapja lett. Mindent a Szentíráshoz mér. Amikor a búcsúcédulák árusításának hírért hallja, úgy érzi, világossá kell tennie, hogy az igazi kincs nem vehető meg pénzen. Ezért írja meg és függeszti ki a 95 tételt a vártemplom kapujára. Luther, akit korábban megzavartak az egyházi élet visszásságai, most határozottan lép föl, biztos a dolgában. Világosan látja, hogy az egyház egyetlen igazi kincse a Krisztus áldozata révén ingyenesen elérhető kegyelem. Ő átélte ennek a kincsnek a valódi hatalmát, most mindenki számára nyilvánvalóvá akarja tenni.

Beszélgetés

Idézzünk néhány részletet a 95 tételből. Ma milyen tételeket fogalmaznánk meg? Teljesítményorientált világunkban az emberek úgy gondolják, hogy

sok munkával sok pénzt, sok pénzzel pedig jólétet, boldogságot lehet szerezni. Miért nem helytálló ez a gondolkodás? Az igazi értékeket – mint magát az életet is – ajándékba kapjuk!

Gyöngybetű: E

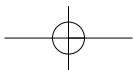
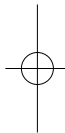
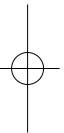
35. Heuréka!

Fókusz

Ezen a foglalkozáson szeretnénk a megtalálás gyakorlati valóságát érthetővé tenni a gyermekek számára. Tesszük ezt úgy, hogy találkozást szervezünk a felnőtt bibliaórással és az ifjúsági csoport tagjaival, akik elmondják, hogy mit jelent számukra a kincs megtalálása, illetve ki hol tart a kincs keresésében.

Amennyiben ez a gyülekezeten belül nehezen megoldható, meghívhatunk valakit, aki hitelesen tud erről beszélni, levetítünk egyet a Zákus Médiacentrum *Ébredés* című sorozatából (például Aliz, Eliána, Zugor Balázs, Szabadulás a pohártól stb.), vagy meghallgatunk egy interjút a *Lelki szósz* című műsorából.

Gyöngybetű: T

V. Megszerzés

Püünkösd – tanévzárás

36. A megszerzés bizonyossága

Fókusz

Az ötödik ütem a megszerzésről szól. A gyöngyhalászat legnagyobb pillanata: megérintem a kincset, szoros kapcsolatba kerülök vele. Hőseink a kincset elérték és megragadták. A kérdés számunkra is ez: nem tévesztjük-e el a célt, megragadjuk-e az igazi kincset?

Megszerzés: birtoklom, birtokol. Többé már nem tehetek úgy, mintha nem az enyém lenne. Ha valóban az igazit ragadtam meg, akkor örökre hozzákapcsolódik az életem.

227

Bevezetés

Ének: Gyöngyhalászok dala

Motiváció

Biztos, ami biztos. Biztonsági kötések és csomók létrehozását gyakoroljuk megfelelő ábrák segítségével. (Forrás: hajózás, cserkészlet, hegymászás stb.)

Cél – Fedezzük fel együtt!

Beszélgetés

Amikor megszereztünk valamit, már talán nem is értékeljük, főleg, hogyha könnyen jutottunk hozzá. Az igazi kincs jellemzője az, hogy nem veszteti el értékét, amikor elértük. Igazában nem is mi birtokoljuk, hanem a kincs kerít minket a hatalmába. Az igazi kincs mindhárom gyöngyhalász számára az Isten ígéretének beteljesedése. József számára a hét bő esztendő kínálta lehetőség áldásos kihasználása, Péter számára az, hogy megkapja apostoli küldetését, valódi emberhalász lehet. Luther számára a kincs Isten visszanyert ígéje, az anyanyelven megszólaló Szentírás, amelyet már megragadott a maga számára, hogy azután minél többeknek adhassa tovább.

Gyöngybetű: I

Megszerzés

37. József begyűjti az áldást

Fókusz

József elérte a lehető legnagyobbat. Nemcsak egy család, de egy egész ország bölcs vezetője lehet. Feladata most az áldás begyűjtése. Mi az áldás?

Motiváció

Mindenki kap egy müzliszeletet. Miközben majszoljuk, elmondjuk, hogy a müzliszeletben magok, gyümölcsök vannak, ezzel emlékeztet minket arra, hogy Isten ma is megadja, amire szükségünk van. Termés és termék együtt van benne: a termést Isten adta, az ember pedig terméket készített belőle. Ez jó így, de vissza is lehet vele élni.

228

Bibliai történet

- 1Móz 41,47–57

Cél – Fedezzük fel együtt!

A fáraó nem tud Józsefnél alkalmasabb embert a nagy feladatra, de mi tudjuk, hogy József alkalmassága nem önmagában van, hanem Istennel való kapcsolatából következik. Mindvégig hű maradt Istenhez, és Isten is hűséges maradt hozzá. József igazi küldetése majd akkor teljesül, amikor családját is megmentheti az éhezéstől, de fontos mozzanat, hogy Egyiptom ősi pogány vallási világában megjelent valaki, aki az egy és láthatatlan Isten üzenetét képviselte. Az Ekhnaton-féle vallási reform is ebbe az irányba mutatott, még ha nem is sikerült végleges áttörést elérnie.

Beszélgetés

Hogyan lehetünk jó eszközök Isten kezében? Hogyan tudjuk továbbadni az áldást? Hogyan tudunk jól gazdálkodni a ránk bízott teremtett világgal? Ez nem csak környezetvédelmi, ökológiai kérdés. József sikeres gazdaságpolitikája nem választható el az egy igaz Istenbe vetett hitétől.

Gyöngybetű: K

38. Péter konfirmációja

Fókusz

Jézus megerősíti Pétert a szolgálatra. A fő kérdés: szeretsz-e engem? Mi is erre kérdezzük rá: hogyan függ össze a világ boldogulása és a keresztyének Krisztushoz való viszonya?

Motiváció

Mi a szeretet? – Megfelelően kiválasztott részletet hozunk egy odaáldozott életű misszionáriusról készült filmből vagy könyvből. (Albert Schweitzer, Teréz anya, David Livingstone. *A dárda vége* című film drámai módon mutatja be misszionáriusok szeretetszolgálatát a dél-amerikai indiánok között. A film egyes jelenetei a gyerekek számára túl drasztikusak, ezeket kerülni kell.)

229

Bibliai történet

- Jn 21,1–19

Cél – Fedezzük fel együtt!

A gyöngyhalász kezébe veheti végre az áhított kincset. Péter, akinek Jézus megígérte, hogy emberhalász lesz, most végre megkapja a „kinevezését”. Nem úgy kapja meg, mint a tanult ember a doktori címet, amely kijár annak, aki teljesíteni tudta a kiszabott feltételeket. Péter „diplomaosztásán” előbb elhangzik a vizsgakérdés: „szeretsz-e engem?” A választ követően jön a megerősítés (konfirmáció): „*Legeltesd az én juhaimat!*”

Péter életében megtörtént a nagy értékváltás: egyszerű halászból emberhalász, tévelygő bárányból pásztor lett. A pásztorbotot Jézus adja a kezébe, ez már elvehetetlen. De talán mégis inkább fordítva igaz: a kincs kerítette hatalmába Pétert mindörökre.

Beszélgetés

Mi a szeretet? Nem könnyű a válasz. Történetünkben két szó (*filia, agapé*) is jelzi, hogy nem szimpla fogalomról van szó. Mi a szeretet? Szó? Érzés? Tett? Olvasuk el 1Kor 13-ból a szeretethimnuszt, és megértjük, hogy a szeretet egyszerre igen és nem. A kérdés csak az, hogy mire mondunk igent és mire nemet. Befelejésül felolvassuk Túrmezei Erzsébet *Péter konfirmációja* című versét.

Gyöngybetű: **üres**

Megszerzés

39. Luther közkinccsé teszi a Kincset

Fókusz

A 95 tételben Luther csak szolt a lényegről, Wartburg várában már magát a *kincset* készül elérhetővé tenni mindenki számára. Miért olyan nagy jelentőségű az „érthető Biblia”?

Motiváció

Érted is, amit olvasol? A gyerekek az iskolában idegen nyelveket tanulnak. Németül vagy angolul többet-kevesebbet mindenki tud. A magyar Bibliából kiválasztott igét (például Jn 3,16) megkeressük a német és angol Bibliában. Akár kívülről is megtanulhatjuk.

230

Cél – Fedezzük fel együtt!

A nehezen megszerzett, igazi kincset az ember nem adja ki könnyen a kezéből. A 95 tétel felkavarta az indulatokat. Sokan döbbsentek rá Luther írás nyomán az igazságra, mások pedig dühösen védték az egyház hamis kincseit. Luther körül megjelentek a „vérszomjas cápák”, akik a kincs elhagyására, visszakozásra akarják kényszeríteni, de Márton hajthatatlan. 1520-ban kiátkozza őt a pápa, majd 1521-ben a wormszi birodalmi gyűlés is. Luther mégis rendíthetetlen biztonságban érzi magát, mert övé a kincs. Wartburgi magányában végre hozzáláthat a kincs kibontásához, az Újszövetség lefordításához. Most már teljesen övé a kincs, vagy talán fordítva: teljesen a kincs hatása alá került. Itt az ideje, hogy mindenki számára fölhozza az évszázadok óta elfeledett kincset!

Beszélgetés

Az igazi kincset az ember a szívében, emlékezetében hordozza. A Biblia olyan gazdag kincstár, amelyből érdemes minél többet vételezni és elraktározni. Próbáljuk meg kialakítani a saját bibliaolvasási rendszerünket.

Gyöngybetű: J – E – L – 3,5